

Téma týdne: Hlavní příčiny vysokých cen energií

Cenový dopad energií pociťuje společnost ve všech sférách života – spotřebitelé, zaměstnanci či investoři. Zpolitizování celého tématu ale bohužel vede ke zjednodušování dané problematiky. Zavádějícím způsobem je celá vina kladena pouze na bedra zelené energetické transformace. Nebudeme si nalhávat, že na tom nemá svůj obří podíl. Současně by ale ani nebylo korektní hledat jednoho obětího beránka, jež by byl příčinou všeho zla. Problém vzniká už v samotném faktu rychlého globálního ekonomického zotavování. S tím spojená poptávka roste rychleji, než v jaké míře dokáže nabídková strana vyhovět. Tento vývoj pohání i velice uvolněná měnová politika, která zvýšila objem peněz v ekonomice. Na energetickém trhu jsou pak jasné indicie naznačující, že obchodníci objednali nižší dodávky energií, jelikož očekávali slabší ekonomický růst. Současně s tím se snížily investice do těžby i infrastruktury.

Například vysoké ceny zemního plynu jsou zapříčiněny jak delším čerpáním plynu ze zásobníků na jaře loňského roku, tak snížením některých dodávek z Norska. Údajně jsou v tuto chvíli před nástupem zimy evropské zásobníky plynu neobvykle málo naplněné, a to kolem 75 %. Poptávka po zemním plynu (to samé platí pro uhlí) přitom už přesáhla úroveň z předpandemického období. Nabídková strana tedy nevyhovujícím stavem přispívá k nárůstu cen. V těžké situaci se nachází i Čína, která jako největší světový spotřebitel energie dokonce přijala opatření ke zvýšení produkce uhlí. Daný zdroj přitom pohání téměř 60 % jejich elektráren. Nabídková strana však výrazně zaostává. Produkce uhlí v Číně byla minulý měsíc o 0,9 % nižší než v předchozím roce. Jednou z příčin nedostatečné nabídky byly například povodně.

Rekordní ceny plynu (to samé platí pro uhlí) nutí energetický sektor a energeticky náročná průmyslová odvětví k hledání alternativy, aby udržela své provozy v chodu. Uhlí a plyn se pak používají hlavně v továrnách a teplárnách. Jejich ceny výrazně vzrostly kvůli nedostatečným zásobám těsně před příchodem zimy. Spotřebitelé se proto obrací k jiným zdrojům energie, jako je například ropa. Energetický trh tak je výrazně propojen a ceny komodit nám rostou plošně.

Ropa ale má i své vlastní příčiny jejího zdražování. Globálně je zde deficit mezi ropnou nabídkou a poptávkou, a to mimo jiné z důvodu velice pomalého navyšování těžby ze strany uskupení OPEC+. Tomu odpovídá i další

porovnání, kdy průmysl před uzávěrkami byl zhruba 3 % nad úrovněmi z konce roku 2019, zatímco dodávky ropy setrvávají asi 5 % pod tehdejší úrovní. Podle některých analytiků je proto možné, že cena ropy dosáhne do konce roku až na 100 USD za barel, Goldman Sachs predikuje cenu 90 USD za barel.

Nyní pojďme k vlivu samotného procesu přechodu k obnovitelným zdrojům energie. Na začátek je ale zapotřebí shrnout fakta v konkrétních číslech. Více než tři čtvrtiny globální poptávky po energiích nadále uspokojují fosilní paliva. Méně než pětina pak připadá na obnovitelné zdroje mimo jadernou energii. Z tohoto pohledu jasně vyplývá, že než samotné zdražování alternativních zdrojů energií (dokonce jim dlouhodobě klesá nákladovost, v konečných cenách můžeme pociťovat pouze formu garantovaných výkupních cen, regulovanou část ceny) je potíž v pomalé výstavbě jejich kapacit. Ta totiž nestíhá nahrazovat opouštění původní tvorby „špinavé“ energie. Druhý velký dopad zelené politiky na velkoobchodní ceny elektřiny představují rekordní ceny emisních povolenek. Ty platí uhelné elektrárny či průmyslové podniky za tunu oxidu uhličitého (CO₂) vypuštěného do atmosféry. Cena emisních povolenek na konci srpna přesáhla 60 euro za tunu a dostala se tak na rekord. Ještě v roce 2017 se pohybovala hluboko pod deseti eury. Na druhou stranu dle nových dat evropského regulátora na příkladu německého trhu netvoří povolenka na konečné ceně nijak závratný podíl. Třetí negativní vliv je plánované zavírání německých jaderných elektráren, které má skončit v roce 2022.

Pro české domácnosti to každopádně znamená, že budou až do konce roku vystaveny cenovým nárůstům u elektřiny i plynu. Generální ředitel ČEZu Daniel Beneš odhaduje nárůst cen u elektřiny asi o třetinu a u plynu o polovinu až dvě třetiny. Situace by se však v průběhu příštího roku měla začít zlepšit. Uvidíme také, jaký dopad bude mít zprovoznění plynovodu Nord Stream 2. Na jednu stranu představuje dané zlepšení infrastruktury příslib pro zvýšení dodávek plynu, na druhou možný politický nástroj Ruska mající zcela opačný efekt. Jedinou variantou cenové stability v Evropě je pokračování ve výstavbě diverzifikovaných zdrojů energetických kapacit (včetně jádra) a společné evropské vykupování plynu do sdílených zásobníků.

Ing. Richard Bechník

Investiční analytik Fincentrum & Swiss Life Select a.s.

Finančního kurýra si můžete poslechnout na telefonním čísle +420 273 188 881.

<https://podcasts.apple.com/podcast/id1543717565>

<https://podcasts.google.com/feed/aHR0cHM6Ly9mZmVycy5idXp6c3Byb3V0LmNvbS8xNDY4NjE1LnJzcw==>

<https://open.spotify.com/show/3WZqZuLHKdJQRJcddhC13?si=LldlObUIR4-WqD-tOz43iw>

https://www.fcsis.cz/cs/home/pro_media/financni-kuryr.html

